

POSUDEK ŠKOLITELE
k disertační práci Mgr. Zdeňka Valenty

POČÁTEČNÍ LÉTA KORESPONDENCE MEZI ARNOŠTEM MUKOU A ADOLFEM
ČERNÝM. OD NAVÁZÁNÍ KONTAKTU PO DRÁŽĎANSKOU VÝSTAVU (1885-1896)

Mgr. Valenta se otázkou česko-lužických vztahů zabývá svědomitě a dlouhodobě, již v diplomní práci (obhájeno na FF UK v r. 2001) se zaměřil na vztah dvou nejvýraznějších osobností této problematiky, lužickosrbského buditele Arnošta Muky (1854-1932) a českého příznivce Lužických Srbů, Adolfa Černého (1864-1952), přičemž tehdy mu byla výhradním pramenem Mukova část korespondence. O konzistenci badatelských záměrů kol. Valenty svědčí i skutečnost, že se k tomuto tématu vrací v disertační práci a významně ho rozšiřuje. Tentokrát se sice zaměřuje pouze na vznik a první léta tohoto (nejen) korespondenčního přátelství, nicméně hlouběji pojednává kontext a využívá korespondenci obou osobností. Také proto má Valentova práce dvě plnohodnotné součásti, doktorand připravil jednak edici 294 dopisů mezi Mukou a Černým (celkem 418 stran), jednak obsáhlý komentář (190 s.). Obojí by mohlo být předloženo jako samostatná disertační práce.

Doktorand v práci připouští, že jeho původním záměrem bylo pojednat celé období korespondenčního styku mezi Mukou a Černým, nicméně množství materiálu jej přinutilo pracovat postupně a zaměřit se pouze na prvních dvanáct let vzájemného vztahu. Omezení sledovaného období na první etapu písemného styku je ovšem logicky odůvodnitelné, završuje jej výstava v Drážďanech r. 1896. Kol. Valenta nejprve ozřejmuje, jak byl písemný styk mezi Mukou a Černým navázán, postupně nás seznamuje s konkrétními aktivitami osobností, přičemž vedle veřejného působení obou a palčivých otázek lužickosrbského národního hnutí neopomíjí ani soukromý život. Jednotlivá témata korespondence doktorand přehledně utřídil, takže můžeme sledovat samostatné linie přátelského styku, buditeelských, vědeckých a uměleckých aktivit, ale také zmiňované osobní příběhy Muky a Černého.

Prameny Mgr. Valenta získal a studoval v českých archivech (Archiv Akademie věd ČR, Literární archiv Památníku národního písemnictví), ale také v archivu Lužickosrbského institutu v Budyšině. Jeho disertační práce podává plastický portrét dvou význačných vzdělavců, vrhá světlo na jejich život a sekundárně nás uvádí do kontextu česko-lužického kulturně-společenského života ve sledovaném období. Metodologicky se Valenta přidržuje

převážně biografické metody (explicitně se hlásí k tradičním pozitivistickým metodám; metodologie odpovídá typovému i časovému charakteru jeho práce). Svědomitě pracuje s epistolárním pramenem; svá zjištění ve výkladu konfrontuje s dostupnou odbornou literaturou. Často koriguje dosud známá zjištění, upřesňuje fakta a vyplňuje mezery v dosavadním bádání o organizaci lužickosrbského národního života. Valentova disertace je zcela původní prací s hodnotou pro sorabisty, historiky, literární vědce i etnografy se zájmem o danou problematiku. Bylo by pochopitelně záslužné, kdyby Mgr. Valenta pokračoval v započatém úsilí i po dokončení doktorského studia a jeho disertace se stala východiskem pro přípravu monografie, která vztah Muky a Černého zmapuje v délce celého jeho trvání. Kol. Valenta by také rád v budoucnu pracoval na projektu, který pojedná všechny důležité osobnosti, jež se odborně zabývaly problematikou Lužice.

Mgr. Zdeněk Valenta je studentem kombinovaného doktorského studijního programu na FF UK pátým rokem. V prvních třech letech vykonal všechny požadované atestace, studijní plán završil 27. 9. 2007 úspěšným absolvováním státní doktorské zkoušky.

Již od dokončení magisterského studia je Mgr. Valenta respektovaným odborníkem na česko-lužickosrbské vztahy, a to nejen doma, ale i v zahraničí (sám jsem měl možnost se o tom několikrát přesvědčit). Pravidelně přispívá do odborné debaty, jednak ve svých publikačních výstupech (seznam nejvýznamnějších položek přikládám níže), jednak na fórech odborných konferencí. Mgr. Valenta je akademickým pracovníkem, působí na Katedře bohemistiky a slavistiky Pedagogické fakulty UJEP v Ústí nad Labem, kde zajišťuje slavistickou výuku pro jednooborové bohemisty. V akademickém roce 2006/2007 vyučoval na částečný úvazek rovněž na FF UK, spolupracuje s Lužickosrbským institutem v Budyšině. Vedle vědeckých aktivit popularizuje česko-lužické vztahy rovněž při veřejných přednáškách, podílel se i na přípravě pořadů s lužickosrbskou tematikou pro televizi.

Mgr. Valenta vospěl v badatelskou osobnost; jeho příspěvky jsou vědeckou obcí uznávané a považují se za přínosné.

Výběr z publikační činnosti Mgr. Valenty:

Studie, články:

1995 *Čehodla sorabistiku* ROZHLAD 45: 238

1995 *Severní Čechy a šestiměstí v době kalicha* – ČESKO-LUŽICKÝ VĚSTNÍK 5: 56-57, 68 a 75-76

1995 *Putování po Lužici* – ČESKO-LUŽICKÝ VĚSTNÍK 5: 94-95

2001 *Adolf Černý a jeho lužickosrbská korespondence* – ERGO 2: 111-120

2007 *Njeznaći spěchowarjo sorabistiki* ROZHŁAD 57: 192-193

Příspěvky ve sbornících:

1996 *Serbja w sewjernej Čěskej Sprawy lužyckie w ich słowiańskich kontekstach*. UW. Warszawa: 183-188

2002 *Serbske listowanje w zawostajenstwje A. Černeho* Pitannja sorabistiki. IS UL. Lvov: 88-93

2003 *Jan Ewangelista Purkynie i Serbowie lužycy* Wrocław w Czechach – Czesi we Wrocławiu. Wrocław: 148-155.

2004 *Lužickosrbská situace* Výuka národní literatury v evropském kontextu. UJEP. Ústí nad Labem: 126-135

2005 *Česká účast na výstavbě a vybavení Lužickosrbského domu v korespondenci mezi Adolfem Černým a Arnoštem Mukou* Praha a Lužičtí Srbové. MÚ AV ČR. Praha: 75-81

2005 *Kontakty a spolupráce PF popř. UJEP s polskými VŠ a výuka polonistických disciplín* Práce z dějin slavistiky. FF UK. Praha: 31-32

2006 *Adolf Černý a jeho slovanská pozůstalost* Sborník Vladimíra Zmeškala. SPL. Praha: 15-17

2006 *Česká literatura v lužickosrbských překladech* Výuka národní literatury v mezipředmětových vztazích. UJEP. Ústí nad Labem: 74-78

2007 *Filozofický prostor Brézanova Krabata* Prostor v jazyce a literatuře. UJEP. Ústí nad Labem: 335-337

2008 *Místo báji v lužickosrbské literatuře pro děti* Literární výchova jako cesta k četbě. UJEP. Ústí nad Labem 144-147

2009 *Vliv Karla Čapka na tvorbu Měrcína Nowaka-Njechorňského* Ty, já a oni v jazyce a literatuře (2. díl). UJEP. Ústí nad Labem: 213-217

Umělecká, televizní a filmová tvorba

1997 Filmový dokument z cyklu Svět bez hranic „Tam za kopci je Lužice“. Režisér Vlastimil Šimůnek.

2003 Filmový dokument „*Jurij Koch – Sestup z hor snů*“ Česká televize. Tvůrčí skupina Ondřeje Šrámka: stopáž 57 minut.

2004 zpracování českých titulků pro ČT k divadelnímu představení Maryša v nastudování
lužickosrbského divadelního souboru v Budyšíně

V Liberci 3.zář 2009

Dr. C. Kučera
Doc. PhDr. Ctirad Kučera, CSc.